

Pygamberimiziň ahlagy we edebi: Tertip-düzgüne hem-de gözellige ähmiýet berşi

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Pedagogika we edep-terbiýe

написано kitapcy | 22 января, 2025

Pygamberimiziň ahlagy we edebi: Tertip-düzgüne hem-de gözellige ähmiýet berşi PYGAMBERIMIZIŇ KEŞBI, AHLAGY WE EDEBI

■ PYGAMBERIMIZIŇ TERTIP-DÜZGÜNE HEM-DE GÖZELLIGE ÄHMIÝET BERŞI

Pygamberimiziň ýaşayşy diýseň tertip-düzgünlidi. Ol musulmanlara-da her bir mesele-de tertipli-düzgünli bolmagy, gaýta-gaýta maslahat bererdi. Bir gün pygamberimiziň huzuryna saç-sakgaly bulam-bujar bir adam geldi. Pygamberimiz oňa: «Bar, saç-sakalyňy timarlap gel!» diýdi. Ol hem özüni düzedip geldi. Şonda pygamberimiz şulary aýtdy:

«Biriňiziň şeytan ýaly saç-sakalyňyz buýr-bulaşyk bolanyndan tertipli, timarlanan bolmagy oňat dälmi, eýse?»

Ýene bir günem Ol ýanyna gelen egin-eşigi garagöz adamyny görkezip: «Şu adam egin-eşigini ýuwmaga suw tapmaýarmyka?» diýdi.

Resuly Kerim bedeniň, egin-eşigiň, iýip-içilýän zatlaryň, öýleriň we köçeleriň tämizligine aýratyn üns bererdi. Şeýle hem Ol göwün hem-de ruhy arassalygy barada nygtap aýdardy. Şonuň üçin: «Musulman – elinden-dilinden musulmanyň ýamanlyk görmedik adamydyr»[1] diýip aýdypdyr. Pygamberimiz bu hadysy bilen musulmanlaryň il arasynda ygtybarly we ynamdar bolmagynyň zerurlygyna yşarat edýärdi. Şol sebäpli-de Ol: «Ýalan gepli, lebzinde tapylmaýan, amanada hyýanat eden ikiýüzli mynapykdyr» diýerdi. Sebäbi durmuşda şular ýaly säwlik goýberýän musulman ynamdan gaçýardy. Pygamberimiz ýürek barada şeýle diýerdi:

«Ägä boluň! Bedende bir bölek et bardyr, şol gowy bolanda bütün bedeniňem gowy bolar, erbet bolsa bütün bedeniňem erbet bolar. Şol et bölegi hem ýürekdir».[2]

Ýürek bu ýerde ruhy simwoldyr. Ol ýagşylyk bilen beslenende eýesine ýol görkezzer. Estetik duýgy hem şeýle ýüreklere eýe bolmak bilen başlanar. Eger-de ýürek erbetlige ulaşan bolsa, onda beýle adamdán gowulyga, gözél duýgulara garaşmak hebesdir. Ýürekde gowy, oňat duýgulary oýandyrmazdan, ösdürmezden ruhy galkyndyrmak, ony oýandyrmak başartmaz. Ýagny, musulman ynsabynyň päkligine üns bermelidir, wyždanyny galkyndyryp, onuň duýgularyny gowulyga ýykgyň etdirjek bolup çalyşmalydyr. Hak Tagala hemişe ynsanyň ynsabyna göz-gulak bolup durandyr, musulman bende muny hiç wagt unutmaly dälđir, şunu berk bilip, ýalňyş, egsik hem-de hata işlerden gaça durmalydyr. Ol diňe şonda gözellige, dogruçyllyga, oňatlyga, owadanlyga talaş edip biler. Hak Tagala bize: «Eý Rebbimiz! O dünýäde-de, bu dünýäde-de biziň halymyzy oňat et...» – diýip, doga etmegi buýurýar. Şundan ugur alan musulman bu dünýäsini hem, ahyretinu hem pikir etmelidir. Musulmanyň aň-düşünjesi bitertip, buýr-bulaşyk bolmaly dälđir. Pygamber serwerimiz taýsyz zowklaryň üstünde ähmiýet berip durýar. Şu nukdaýnazardan Onuň aşakdaky iki hadysy has-da ýerliklidir:

«Alla gözeldir, gözelligi hem gowy görer».

«Alla her bir zatda yhsany (ýokary hilliligi we nepisligi) buýrdy».

«Ynsan haýsy-da bolsa bir işi edende, Alla Tagala ol işiň oňat edilmegini gowy görer» – diýip, pygamberimiz gabryň hem oňat edip gazylmagyny hem-de jeset topraga berlenden soňra hem guburyň hem oňat edilip rejelenmegini islär eken. Ol bir gün (ähtimal, ogly Ybraýymyň) jynazasyna gitdi. Ölüni ýere berip, üstü nde gubur galdyrýarlar, ýöne guburyň bir tarapy gyýşyk bolup çykdy. Pygamberimiz onuň derrew düzedilmegini isledi. Duranlar oňa: «Bu ölüni birahat edermi?» – diýip sorag berdiler. Pygamberimiz olara: «Ýok, birahat etmez, hakykatda

beýle zatlar ölüni gysmazam, ony birahat hem etmez. Emma bu diri gezip ýörenleriň gözüne ýakymly bolmagy üçin gerekdir» – diýip jogap berdi.

[1] Tejrid, I, 29 (Iman, 11);

[2] Buhary, «Iman», 39.

Terjime edenler:

Ýalkapberdi MYRATGELDI,

Baky ANNADURDYÝEW. Pedagogika we edep-terbiýe